

NETTVERKSAMLING

Taushetsløftet

Regler om lovbestemt og avtalebasert
taushetsplikt

v/advokat Dag-Heine Bjørndal

dagheine@gmail.com

47 08 64 41

16.04.2023

TEMATIKK

- Forventninger til meg- en rask gjennomgang av regler om taushet
- Forventninger til dere - nok info til at dere vet hvor dere finner reglene og når dere skal spørre om råd.
- Oversikt:
  - Grunnleggende regler om taushetsplikt – forvaltningsloven
  - Særskilt regulering av helsepersonell sin taushetsplikt
  - Taushetsløftet
  - Eksempler og særskilte problemstillinger

INFORMASJONSFLYTEN

- Fra helsepersonell til helsepersonell: Hpl. §21 og §25
- Fra helsepersonell til frivillig: Taushetsløftet og hpl. §22
- Fra frivillig til helsepersonell: Ingen taushetsplikt
- Fra helsepersonell til pårørende: Pbrl. §3-3
- Fra pårørende til helsepersonell: Ingen taushetsplikt

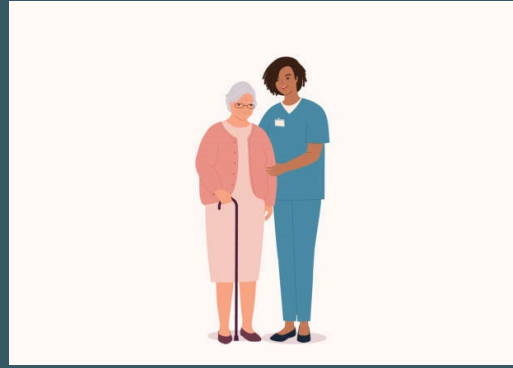
HOVEDREGEL – FORVALTNINGSLOVEN §13

- Lovens utgangspunkt: «noens personlige forhold»
  - Helseopplysninger, familieforhold, økonomi.
  - Ikke: Fødselsdato/pnr, sivilstand, (tidl) yrke, - med mindre dette røper et personlig forhold/klientforhold.
  - Tillitsskapende opplysninger?
  - Grensetilfeller.

HELSEPERSONELLOVEN §21

HOVEDREGEL

- Loven sier:
- Helsepersonell skal hindre at andre får adgang eller kjennskap til opplysninger om folks legems- eller sykdomsforhold eller andre personlige forhold som de får vite om i egenskap av å være helsepersonell.
- Samme virkeområde som fvl. §13, men har i tillegg vitneforbud.
- Deling av opplysninger med andre enn helsepersonell (f.eks frivillige/aktivitetsvenner):
  - Det er antatt at [andre, ikke-helsepersonell] kan utføre oppgaver i helsesektoren, dersom de pålegges taushetsløfte (kilde: Helsedirektoratet)
  - Juridisk diskusjon om hvor langt dette kan strekkes. Samtykke bør innhentes, og mengden opplysninger begrenses.

NÆRMERE OM TAUSHETSPLIKT I HELSESEKTOREN

- Profesjonsbasert taushetsplikt – omfatter i praksis alt helsepersonell med autorisasjon, samt noen flere grupper (se hpl. §3).
- Hovedregel i helsepersonellova §21: I utgangspunktet absolutt taushetsplikt.
- Unntak/oppmykninger i loven:
  - Hpl. §23, 1. ledd, 2: «at opplysninger gis når ingen berettiget interesse tilsier hemmelighold»
  - Hpl. §25: Opplysninger til samarbeidende personell - NB! Gjelder arbeidstakere/oppdragstakere.
  - Hpl. §22: Samtykke.

OPPLYSNINGER SOM GIS TIL ANDRE ENN HELSEPERSONELL

Modell fra helsepersonelloven §25 ?

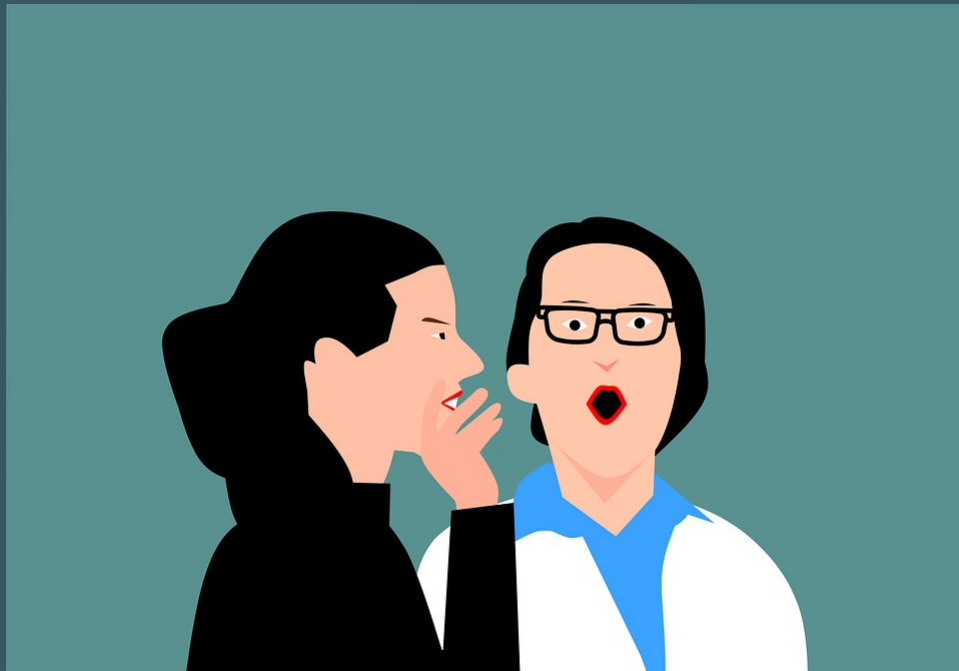
«Med mindre pasienten motsetter seg det, kan taushetsbelagte opplysninger gis til samarbeidende personell når dette er nødvendig for å kunne gi forsvarlig helsehjelp.»

Forsvarlighetskravet er styrende.

SÆRSKILT OM TAUSHETSPLIKT FOR FRIVILLIGE

NB! Den frivillige er ikke ansatt og er ikke i tjeneste

- Som enkeltpersoner generelt så har vi ikke taushetsplikt om personlige opplysninger om andre.....
- Vi kan videreformidle slike opplysninger til hvem vi vil.

AVTALEBASERT TAUSHETSPLIKT

- Frivillige omfattes ikke av fvl. §13 eller annet lovverk som f.eks hpl. §21
- Frivillige regnes som privatpersoner, og privatpersoner har ikke taushetsplikt.
- Taushetsplikten må derfor reguleres gjennom et taushetsløfte: Avtalebasert taushetsplikt.

TAUSHETSLØFTET - ORGANISERINGEN

- Frivillig på eget initiativ: Reguleres mellom den frivillige og den som mottar hjelp
- Gjennom organisasjon: Reguleres mellom organisasjon og den frivillige
- Via kommune/offentlig virke: Reguleres mellom kommunen/off. og den frivillige.

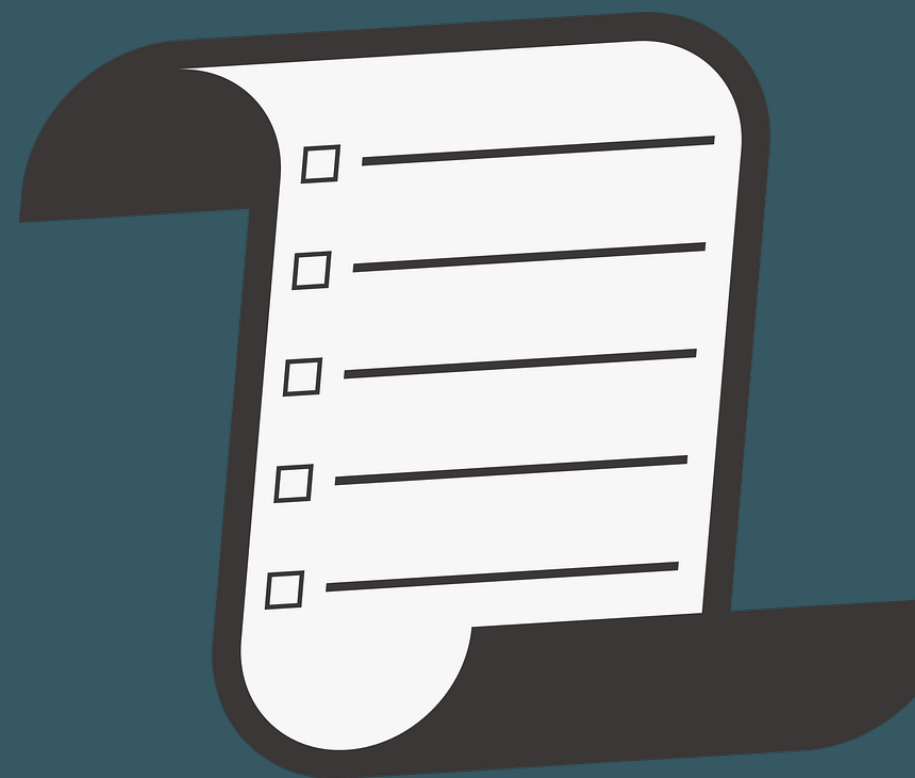
AVTALEBASERT TAUSHETSPLIKT

- Ensiding bindende løfte (avtalerettslig terminologi)
- Binder så langt som erklæringen, men ikke lenger.
- Erklæringen må derfor inneholde visse opplysninger for å være effektiv.

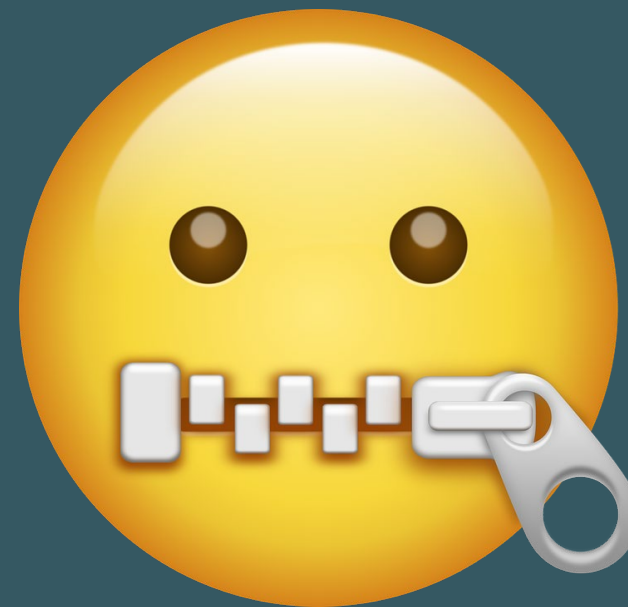
INNHALDET I TAUSHETSLØFTET

- Varighet – også etter avsluttet frivillig innsats.
- Tidsmessig omfang: 24/7
- Hvilke typer opplysninger (modell etter fvl. §13 og/eller hpl §21).
- Det finnes maler for dette! 😊

INNHALDET I TAUSHETSLØFTET

- Normalt henvises til hpl. §21
- Eller løftet gis tilsvarende innhold. Eksempler på formuleringer:
  - «noens personlige forhold»
  - «helse –og sykdomsopplysninger»
  - «annen sensitiv/privat informasjon»

TAUSHETSPLIKT FOR PÅRØRENDE ?

- Pårørende har ikke taushetsplikt.
- Taushetsløfte binder ikke.
- Helsepersonell må vurdere hva som kan deles, og det kreves normalt samtykke eller situasjoner som krever deling uten samtykke.

HVORDAN UTØVE TAUSHETSPLIKTEN / TAUSHETSLØFTEET

- Det åpenbare: Ikke si noe!
- Gjelder også på fritiden.
- Gjelder også kollegaer eller samarbeidende personer!
- Loven bruker ordet "hindre":
Låse kontoret.
Hindre adgang til dokument.
Stoppe andre
Etc.

STRAFFEANSVAR, STRFL. §209

- «Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes den som krenker taushetsplikt som han eller hun har i henhold til lovbestemmelse eller forskrift»
- Første ledd gjelder tilsvarende ved brudd på taushetsplikt som følger av gyldig instruks for tjeneste eller arbeid for statlig eller kommunalt organ
- Rammer ikke frivillig innsats.
- Rammer ikke pårørende.

KONSEKVENNS VED BRUDD PÅ TAUSHETSPLIKT FOR PÅRØRENDE /FRIVILLIGE

- Frivillige:
  - Ingen strafferettslig konsekvens.
  - Neppe erstatningsrettslig konsekvens.
  - Kun avslutning av oppdrag eller verv som frivillig.
- Pårørende:
  - Ingen konsekvens.

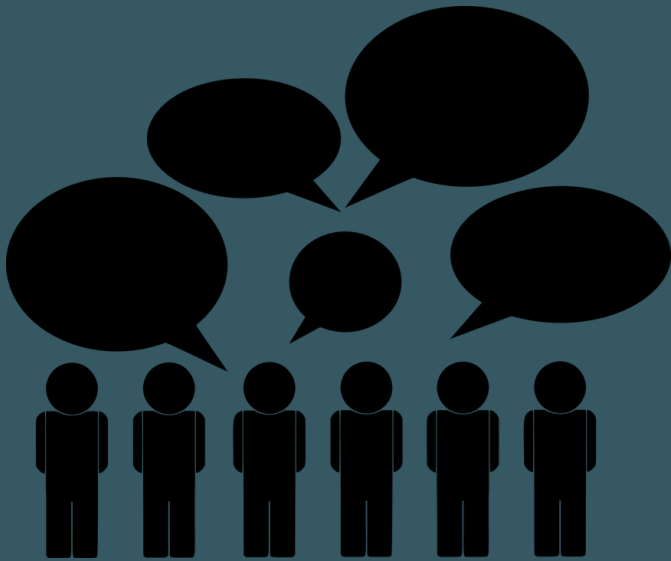

EKSEMPLER

OPPLYSNINGER EN FÅR I FRITIDEN

- Opplysninger en får i fritiden:
Ikke hemmelig.
- Taushetsplikten gjelder opplysninger en får ”i forbindelse med tjenesten” / i forbindelse med utøving av frivillig innsats.

RETTSPRAKSIS– OPPLYSNINGER I FRITIDEN

”Tiltalte må etter mitt syn ha oppfattet Es henvendelse som en appell til henne qua sosialarbeider, idet hun straks gav uttrykk for at det var bedre at E oppsøkte henne neste dag på kontoret.

Det saksforhold herredsretten på dette punkt har funnet bevist og lagt til grunn, fyller etter mitt syn kravene til straffbar krenkelse av taushetsplikt i forhold til personlige opplysninger meddelt ”i forbindelse med tjenesten eller arbeidet”.

Rt. 1989, s. 1363.

OPPLYSNINGER MOTTATT I FRITIDEN OG I TJENESTE

- Dersom en hører eller får vite noe i fritiden, og senere får samme opplysningen i en arbeidssituasjon/ved frivillig innsats.
- Har ein taushetsplikt da???

NÅR EN TREFFER EIN BRUKER PÅ GATEN

- Taushetsplikten/taushetsløftet omfatter ikke bare informasjon i form av muntlige eller skriftlige utsagn.
Også handlinger kan røpe noe hemmelig, for eksempel eit klient/brukerforhold.
- Råd:
Vent til klient/bruker tar kontakt.
Unngå å diskutere sak.
Ikke si (uoppfordret) hvem du er eller kva du gjør på.

OPPLYSNINGSPLIKT TIL POLITIET?

NÅR POLITIET RINGER

- Taushetsplikt gjelder også når politiet ringer.
- Strprl. §230:
  - «Politiet kan la oppta forklaring av mistenkte, vitner og sakkyndige, men kan ikke pålegge noen å gi forklaring»
  - «Selv om et vitne ikke har forklaringsplikt etter første eller annet ledd, plikter vitnet etter innkalling å møte på politistasjon eller lensmannskontor i det politidistrikt hvor han bor eller oppholder seg for å avklare om han er villig til å forklare seg for politiet»
- Unntak:
  - Vitneplikt, etter pålegg frå retten – strprl. §118.
  - Lovbestemte unntak, for eksempel i sotjl. eller bvtjl.
  - Forklaring for å avverge visse alvorleige forbrytelser.